

Ametza

ULA IRURETAGOIENA

Ametstu dut hirietako zonalde periurbanoa hiriarren bor-bor gune bat zela, aktibitatez eta jendez gainezka. Hiria elikatuko duten ortuekin batera, hiriak beharrezkoak dituen orotariko azpiegiturak bertan kokatzen ziren. Hirian sortzen diren elektronika gailuen berreskurapenerako lantegiak zeuden bertan, egun eskasian dauden metal eta baliabide askoren eskurapen lekua. Hiriarren meategiak bailiran, non bata zuriko pertsona askoren esfortzua bideraturik zegoen botatzen diren gailu eta objektuak berreskuratzen, piezak eta elementuak izpitzen banan-banan, material bakoitzari dedikazioa emanez. Ametsean hirigintza gogoetarik egiteko paradarik ez nuen arren, pentsa daiteke periurbanoan lanpostu asko sortzeko aukerarekin batera, akaso hiritar askoren lanpostu leku bilakatzean, autoaren beharra zeharo murrizteko aukera zabalduko zela, periurbanoaren biziberritzeak hiriarren funtzionamenduan eragin positiboa ekarri.

Ametsean arreta eman zidan, aktibitate eta jendetzaren joan-etorriez gain, lekuaren edertasunak; igarotzeko atsegina eta arkitektura adibide onek jantzen zituztela azpiegitura eta lantokiaren eraikin eta inguruneak. Periurbano zaindu baten itxurak egiten zuen ametsa sinestezin, errealtatetik urruti.

Periurbanoa da hirien zentroa inguratzen duen lurralde zatia, hiriarren zerbitzura dagoen lur eremua. Baina ezinbestekoa izanagatik, ez du hiriarren begirunerik gordetzen, eta ez du hiriak hain gogoko duen antolaketa eta irudi zainduarekin zerikusirik. Hiriarren B alde da, "beste hori", hiriarren lurrazpiaren antzera, baina denon begietara ikusgai. Askok inporta duten eginkizunak burutzen dira bertan, elektrizitate zentralak, orotariko biltegiak hiria produktuz eta elikaduraz hornitzeko, ur araztegia, hondakinen bilketak... Eta seguraski hiriak behar izango dituen etorkizuneko industria, elikadura eta energia kudeatzeko leku estrategiko bilakatuko da berradiskidetze prozesuan. Trantsizio energetikorako leku bat amestu dut. ●

ENKINLIK

Festak: biolentzia gune horiek

LEIRE ARTOLA ARIN

Azken urteetako gertakariak berriro agerian utzi dute gizakiok egoera berrietara ohitzeko eta egokitzeko dugun gaitasuna; onerako zein txarrerako, egoera guztiak normalizatzeko joera dugu. Bada, itzuli dira udako jaiak eta horretara ere ohitu gara, azken bi urteetan festan jarraitu izan bagenu bezala. Laura Mintegik pasa den asteko aldizkarian gogoetatu zuen festen berezitasunaz: "Transgresioarekin eta askatasunarekin identifikatzeak egiten ditu berezi norberaren herriko jaiak. (...) Gauza gutxi dira erakargarriagoak transgresioa eta askatasuna baino, zazpi egunez bada ere". Sanferminak bizipoza, magia, kaosa eta baikortasunarekin lotutako zenbait sentipenekin definitu zituen, eta irakurle asko identifikatuta sentitu ziren ziurrenik. Aldiz, beste batzuek "transgresioa eta askatasuna" hitzen atzeko tranpari erreparatuko zioten. Zeren, askatasunaren izenean, alkohola eta beste drogen izenean, normalizat jotzen baititugu festa giroan soilik onartuko genituzkeen jarrerak.

Normalizatu dugu astero-astero komunikabideetan ikustea festen testuinguruan gizonak egiten dituzten sexu erasoak albisteak. Ohitu gara festen ondoren erasoak gaitzesteko manifestazioak egitera. Izan ere, ez da esajerazioa esatea jai guztietan egon dela erasoaren bat, larriagoa edo ez, baina emakumeen eta gutxiengo kolektiboen askatasunaren aurkako erasoak, finean. Mugimendu feministak ere barneratuta dauka erasoak egon, egongo direla, eta, horregatik, sanferminen atarian Iruñeko kaleak hartu zituen beltzez jantzitako emakume andanak, autodefentsa feminista aldarrikatzeko. "Beldurrak gurekin jai!" izan zuten lema, baina hurrengo egunetan gorputz askotan beldurra jai egitera ateratu da, halabeharrez. Gorputz horiek badakitelako gizonak inpunitate osoa dutela, eta badakitelako instituzioen protokoloak eta neurriak tiritak besterik ez direla, zauria saihesteko balio ez dutenak. Eta halaxe izan da Iruñeko jaietan ere: zauriak egunerok. Zezenek korrikalariei (gehienez gizonenak) egiten dizkietenak baino sakonagoak eta sendatzen zailagoak.

Festak biolentziaz beteta daude, jendarte biolento batean bizi garenez gero. Baina desberdintasuna da festetako biolentzia normalizatuta daukala baita indarkeria gehien gaitzesten duen pertsona ere. Festetan indarkeriari kolpeka erantzutea ohikoa da, normala. Lapurtu egin dizute? Emakume bati eraso egin dio gizonen batek? Jazartzen ari zaio *babosoren* bat? Lasai, alboko gizonak emango dizkio ukabilkada batzuk eta "lezioa ikasita". Horra hor jaietan ikusten den beste jarrera normalizatu bat; emakumeen defentsaren izenean, emakumeak zapaltzeko beste modu bortitz bat. Batzuentzat zaila da jaiak askatasunez ospatzea, inongo ondoriorik gabe. Beste batzuek, ordea, transgresiotik urrun egiten dute parranda; izan ere, transgresioa da lege edo ohiturak ez betetzea, eta jendarte honen legea da oraindik ere indarkeria matxista. ●